

hvilkas andliga vård är åt en kyrkoherde uppdragen. — *Syn.* Gäll, Prestgäll, Prestlägenhet.

PASTORSKA, -örska, f. 1. En pastors fru.

PATEN, -én, m. 3. (lat. *Patina*, skål, fat) Det lilla fat, på hvilket vid nattvardsgång brödet omkringbäres. Oblattallrik.

PATENT, patä'nt, n. 3. o. 5. (lat. *Patens*, öppen) Öppet bref, hvarigenom innehafvaren erhållit uteslutande rätt att på viss tid förfärdiga och försälja af honom nyuppfunna eller förbättrade varor (Patentvaror).

PATENTBÖSSA, patä'ntbö'ssa, f. 1. Ett slags af Åkerstein upfunnen bössa, utan annan stock än kolffen, med kammarvansskruf och slagkrutsantändning i kärnlinien.

PATENTERA, v. a. 1. Meddela patent.

PATENTGLAS, n. 5. Benämning på ett slags tjocka glas, insatta i däckat af ett fartyg, eller annorstädes derå, för att erhålla dagsljus ned uti fartyget.

PATENTHAGEL, n. 5. En sort nyligen uppfunna hagel af regelmässigare form än de förut vanliga, tillverkade genom stöpfung vid ett fall af 420 fot.

PATENTSVANSSKRUF, m. 2. (jäg.) Ett slags svansskruf, längre än kammarvansskruven, utgörande egentligen en del af pipan eller krutkammaren, och som rymmer hela krutladdningen.

PATENTVARA, f. 1. Se under *Patent*.

PATER, pat'r, m. pl. *patres*. (latinskt ord, som betyder: fader) Titel för munkar.

PATERNOSTERVERK, pat'r-nä'st'r-vä'rik, n. 5. Ett slags vattenuppfodrings-maskin.

PATETISK, patet'isk, a. 2. (af *Pathos*) Uttryckande starka sinnesrörelser. *Ett p-t tal.* — Skrifves äfv. *Pathetisk*. — *Patetiskt*, adv.

PATHOS, patäss, n. sing. (grek. ord, af *Pathein*, lida) 1) (ret.) Det djupt rörande i ett tal. — 2) Konstlad värma, känslöförfärfning i tal eller skrift.

PATIENS, patsiängs, f. 3. (fr. *Patience*, tålamod) Läggnig af kort på vissa regelbundna sätt, för tidsfördrif. Kortläggning.

PATIENT, patsiä'nt, m. 3. (lat. *Patiens*, lidande) En sjuk.

PATIENTIA, patsiä'nntsia, f. sing. En köksväxt, som begagnas ibland spenat och andra kokta grönsaker vid matredning. *Rumex patientia*.

PATINERA, v. a. 1. (tekn.) Bronsera kopparpjeser genom att med konst åstadkomma ett tunt lager af kopparoxidul öfver deras yta. — *Patineri*ng, f. 2.

PATOLOG, patålåg, m. 3. En, som är kunnig i patologien. Skrifves äfv. *Patholog*.

PATOLOGI, patålåji', f. 3. (af grek. *Pathos*, lidande) Läran om sjukdomars natur, orsaker och kännetecken. — Äfv. *Pathologi*.

PATOLOGISK, a. 2. Som angår patologien. — Äfv. *Pathologisk*.

PATRASK, -ässä, n. sing. (fam.) Pack.

Anm. *Ihre* förmodar, att ordet ursprungligen hetat *Paltrask*, af *Palt*, ford. klädnad, och *Rusk*, skräp; således egentl: illa klädt, trasigt folk.

PATRIARK, --ärkk, m. 3. (grek. *Patriarchas*) 1) Hufvudman för en familj ibland människorna före syndafloden. — 2) Benämning på hvar och en af stamfäden för Judiska folket. — 3) Titel på vissa öfverbiskopar i den första kristna församlingen, samt i de nuvarande katolska och grekiska. — 4) (fig.) Äldrig, aktad man, som lever i skötet af en talrik och lycklig familj.

— *Ss.* *P-embete*, -*sysla*, -*värdighet*. [— arch.]

PATRIARKALISK, a. 2. Som påminner om forntidens patriarker och deras enkla seder. *P. styrelse. P-a seder.* — *Patriarkaliskt*, adv. [— chalik.]

PATRIARKALKORS, ---ålkå'rrs, n. 3. Kors med tvenne tvärbalkar. [— chal-.]

PATRIARKAL-KYRKA, f. 1. Hufvudkyrka. [— chal-.]

PATRIARKAT, ---ät, n. 3. o. 5. En patriarks (hem. 3) värdighet; äfv. det under honom lydande distrikt.

PATRICIER, patri'siärr, m. 5. (lat. *Patricius*, af *Pater*, fader, äfv. rådsherre) 1) (i det gamla Rom) En ifrån någon af de forna rådherrarna härstammade borgare. — *Motsats:* Plebej. — 2) Person, som innehade en af de högsta värdigheterna i grekiska kejsardömet. — 3) Heders-titel, som blifvit tilldelad åtskilliga furstar. — 4) (nu, fig.) Ättling af en gammal och ansedd adlig familj.

PATRICISK, a. 2. Som angår patricier eller deras värdighet.

PATRIOT, --ót, m. 3. (grek. *Patriotês*) Fosterlandsvän.

PATRIOTISK, a. 2. Fosterländskt sinnad, fosterländsk. — *Patriotiskt*, adv.

PATRIOTISM, ---i'ssm, m. 3. Fosterlandskärlek.

PATRIS, -i's, m. 3. (stilgj.) Upphöjd stil i stål, förmedelst hvilken Matriser (se d. o.) utstampas.

PATRON, -ön, m. 3. (lat. *Patronus*) 1) Skyddsherre; skyddshelgon. — 2) Herre och husbonde. — 3) Ägare af ett bruk, en fabrik, en handelsrörelse, ett skepp, en större landegendom, o. s. v. Deraf Brukspatron. — 4) Godsägare, som äger rättighet (jus patronatus) att tillsätta pastor i sin församling. Äfv. Socken-, Kyrkpatron. — 5) (skämtv.) Gynnare, cujus. *En lustig p.* — 6) (tekn.) a) Mönster, modell. — b) Stock på en svarfstol, hvarmed pjeserna fasthållas. — 7) Pappershylsa, som håller ett afmått skott krut för laddning i soldatgevär.

PATRONAT, --ät, n. 3. 1) Egenskap af patron. — 2) Se *Patronat*.

PATRONATRÄTT, --äträtt, m. sing. Godsägares rättighet att tillsätta pastor i en församling.

PATRONEL, --nä'll, a. 2. Säges om gäll, hvilka bortgifvas af godsägare, som hafva patronat. [— ell.]

PATRONESSA, f. 1. 1) En brukspatrons eller större godsägares fru. — 2) Benämning på fruntimmer, som åtaga sig bestyret vid någon offentlig tillställning, varu-utställning o. s. v., till förmån för nödlidande.

PATRONKÖK, patröntjök, n. 3. eller **PATRONTASKA**, f. 1. En soldats skjutväska.

PATRULL, -üll, m. 3. (fr. *Patrouille*) Nattvakt af soldater i en stad. (Fig.) *Stöta på p.* råka att säga något, som påminner en annan om något för honom obehagligt, förtretligt, vanärande. o. s. v.

PATRULLERA, v. n. 1. 1) Gå patrull, göra nattvakt. — 2) (fig. fam.) Kringströfva, för att gifva akt på något. — *Patrullerande*, n. 4. o. *Patrulleri*ng, f. 2.

PATT, adj. oböjl. Så kallas i schackspel en spelare, som ej har annan pjes än kungen att